ECLI:LV:ADRJLTN:2018:1008.A420239818.2.S

Lietas Nr.A420239818
A42-02398-18/40

ADMINISTRATĪVĀ RAJONA TIESA
LIEPĀJAS TIESU NAMS

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Liepājā 2018.gada 8.oktobrī

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnese S.Sērdiene,

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc /pers. C/ pieteikuma par labvēlīgāka administratīvā akta izdošanu, ar kuru tiktu pārrēķināta pieteicējam piešķirtā izdienas pensija, izdienas stāžā iekļaujot periodu no 1983.gada 1.septembra līdz 1987.gada 22.jūnijam.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras (turpmāk – Aģentūra) Rīgas pilsētas Zemgales nodaļas 2018.gada 11.maija lēmumu Nr.18/1033220 „Par izdienas pensijas piešķiršanu" (turpmāk – sākotnējais lēmums) pieteicējam /pers. C/, pamatojoties uz viņa iesniegumu, piešķirta izdienas pensija no 2018.gada 28.aprīļa.

Nepiekrītot, ka izdienas stāžā nav ieskaitīts laika periods no 1983.gada 5.augusta līdz 1987.gada 25.jūnijam (turpmāk – strīdus periods), pieteicējs sākotnējo lēmumu apstrīdēja Aģentūras direktoram.

[2] Izskatot pieteicēja apstrīdēšanas iesniegumu, ar Aģentūras direktora 2018.gada 27.jūnija lēmumu Nr.18/1331179 „Par VSAA Rīgas pilsētas Zemgales nodaļas 2018.gada 11.maija lēmumu Nr.18/1033220 „Par izdienas pensijas piešķiršanu'" (turpmāk – Lēmums) nolemts atstāt spēkā sākotnējo lēmumu.

Lēmuma norādīts, ka, ņemot vērā likuma „Par vispārējo karaklausību", kas bija spēkā strīdus periodā, 3., 5., 8., 10., 11., 12., 13., 14., 23., 31. un 39.pantā noteikto un Augstākās tiesas 2016.gada 6.septembra spriedumā lietā Nr.A420356013 norādīto, secināms, ka mācības karaskolā nav pielīdzināmas obligātajam militārajam dienestam.

Tādējādi, ņemot vērā likuma „Par izdienas pensijām Iekšlietu ministrijas sistēmas darbiniekiem ar speciālajām dienesta pakāpēm" 3.panta pirmās daļas 2.punktā noteikto, strīdus periods, proti, periods no 1983.gada augusta līdz 1987.gada jūnijam, kad pieteicējs mācījās Rīgas kara politiskajā augstskolā, nav ieskaitāms pieteicēja izdienas stāžā.

[3] Pieteicējs iesniedza tiesā pieteikumu, lūdzot veikt viņa izdienas pensijas pārrēķinu, ieskaitot kopējā izdienas stāžā, kas tiek ņemts vērā izdienas pensiju, dienesta laiku PSRS bruņotajos spēkos. Pieteicējs uzskata, ka Lēmums ir nepamatots, jo mācības militārajā mācību iestādē ir pielīdzināmas aktīvajam militārajam dienestam.

Pieteikumā norādīts turpmākais.

Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta (turpmāk – Dienests) 2018.gada 16.aprīļa rīkojumā Nr.22-1.8/999 un 2018.gada 18.aprīļa izziņā Nr.22/4.3.24/31 „Izziņa par izdienas pensijas pieprasītāja izdienas periodiem Iekšlietu ministrijas sistēmas iestādēs vai Ieslodzījuma vietu pārvaldē, kas dod tiesības uz izdienas pensiju" (turpmāk – Izziņa) pieteicējam aprēķinātais laiks, ko ieskaita izdienas stāžā pilnā apmērā ir 26 gadi 7 mēneši un 3 dienas. Savukārt Aģentūra neieskaitīja pieteicējas izdienas pensijas aprēķinā pieteicēja dienesta laiku PSRS bruņotajos spēkos – 6 gadus 11 mēnešus un 6 dienas.

Saņemot sākotnējo lēmumu, pieteicējs konstatēja, ka pieteicēja pensijas aprēķinā bija arī jāiekļauj dienesta laiks Rīgas augstākajā karaskolā no 1983.gada 5.augusta līdz 1987.gadam 22.jūnijam.

Atsaucoties uz Augstākās tiesas prakses apkopojumā par apdrošināšanas stāžu un 2016.gada 11.novembra spriedumā lietā Nr.SKA-1050/2016 (A420321614) atzīto, pieteicējs uzskata, ka kursanti, kas uzņemti militārajās mācību iestādēs, pilda aktīvo militāro dienestu un pienākumos un tiesībās tie ir pielīdzināti obligātā dienesta karavīriem.

Līdz ar to saskaņā ar likuma „Par izdienas pensijām Iekšlietu ministrijas sistēmas darbiniekiem ar speciālajām dienesta pakāpēm" 3.panta 2.punktā noteikto strīdus periods iekļaujas izdienas stāža aprēķināšanā.

Turklāt no likuma „Par vispārējo karaklausību" (turpmāk – Karaklausības likums) (II.sadaļa) izriet, ka kursantiem ir pielīdzināms obligātā dienesta karavīra statuss.

[4] Ar Administratīvās rajona tiesas tiesneša 2018.gada 30.jūlija lēmumu nolemts pieņemt pieteicēja pieteikumu par labvēlīgāka administratīvā akta izdošanu un ierosināt administratīvo lietu.

[5] Aģentūra tiesai sniegtajā rakstveida paskaidrojumā pieteikumu uzskata par nepamatotu un noraidāmu, pamatojoties uz Lēmumā norādītajiem argumentiem, papildus paskaidrojot turpmāko.

Pieteicēja izdienas stāžā netika ņemts vērā Izziņā norādītais dienests citu valstu bruņotajos spēkos no 1983.gada 5.augusta līdz 1990.gada 10.jūlijam, t.i., 6 gadi 11 mēneši 6 dienas.

Tā kā saskaņā ar Izziņā norādīto pieteicējs dienestu ir uzsācis 1998.gada 1.septembrī un citu valstu bruņotajos spēkos ir nodienējis 6 gadus 11 mēnešus 6 dienas, strīdus periods netika ņemts vērā izdienas stāža aprēķinā, jo likuma „Par izdienas pensijām Iekšlietu ministrijas sistēmas darbiniekiem ar speciālajām dienesta pakāpēm" 3.panta pirmās daļas 5.punktā noteikts, ka izdienas stāžā ieskaita dienestu citu valstu bruņotajos spēkos darbiniekiem, kuri dienestu uzsākuši pēc šā likuma spēkā stāšanās dienas (1998.gada 30.aprīlis), – ja nodienēti vismaz 20 gadi.

Likuma „Par izdienas pensijām Iekšlietu ministrijas sistēmas darbiniekiem ar speciālajām dienesta pakāpēm" 3.panta pirmās daļas 2.punkts paredz, ka izdienas stāža aprēķinā ieskaita obligātā militārā dienesta laiku, tādējādi Aģentūra izvērtēja pieteicēja dienesta laikā spēkā esošās tiesību normas, kas ļautu secināt, ka mācības karaskolā var pielīdzināt obligātajam militārajam dienestam, kā pieprasa pieteicējs.

Pieteicējs mācības karaskolā ir uzsācis 17 gadu vecumā, izsakot brīvprātīgu vēlēšanos.

Ņemot vērā Karaklausības likuma 9., 10., 11., 12., 13., 14., 23. un 39.pantā noteikto, secināms, ka mācības karaskolā nav pielīdzināmas aktīvajam (obligātajam) militārajam dienestam karavīra vai seržanta pakāpei, līdz ar to šis laiks nav ieskaitāms izdienas stāžā.

Pamatojoties uz iepriekš norādīto, un ņemot vērā Augstākā tiesa izteiktās atziņas šajā jautājumā citā lietā Nr.SKA-301/2016 (A420356013), 2016.gada 6.septembra spriedumā, Aģentūra uzskata, ka pieteikuma apmierināšanai nav pamata.

[6] Administratīvā procesa likuma 112.[1]panta pirmā daļa noteic, ka administratīvās lietas izskatīšana notiek rakstveida procesā bez tiesas sēdes, ja likumā nav noteikts citādi.

Atbilstoši šā panta ceturtās daļas nosacījumiem, tiesa izskata lietu mutvārdu procesā, ja to pirmās instances tiesai lūdzis pieteicējs.

Tā kā pieteicējs nav lūdzis lietu izskatīt mutvārdu procesā, tiesa, pamatojoties uz tiesību normām un lietā iesniegtajiem materiāliem, lietu izskata rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[7] Izvērtējusi lietas materiālus un procesa dalībnieku rakstveidā sniegtos argumentus un apsvērumus, tiesa atzīst, ka pieteikums ir noraidāms.

[8] Pieteicējs, vēršoties tiesā, ir vēlējies panākt tāda administratīvā akta izdošanu, ar kuru viņa izdienas stāžā izdienas pensijas aprēķināšanai tiktu iekļauts strīdus periods.

Tā kā arī apstrīdēšanas iesniegumā pieteicējs lūdzis viņa izdienas stāžā izdienas pensijas aprēķināšanai iekļaut strīdus periodu, tiesa precizē, ka iesniegtais pieteikums ir par tāda pieteicējam labvēlīgāka administratīvā akta izdošanu, ar kuru viņa izdienas stāžā izdienas pensijas aprēķināšanai tiktu iekļauts strīdus periods.

Lai uzdotu iestādei izdot labvēlīgu administratīvo aktu, tiesai ir jāpārbauda, vai tiesību normas piešķir personai tiesības no attiecīgā publisko tiesību subjekta prasīt to labumu, kuru persona ietvērusi savā prasījumā par labvēlīga administratīvā akta izdošanu.

Ja piemērojamā tiesību norma nosaka noteiktus tiesiskus un faktiskus apstākļus attiecīgā labuma saņemšanai, tiesai jāpārbauda, vai konkrētajā gadījumā attiecīgie apstākļi ir iestājušies, proti, jāpārbauda, vai pastāv labvēlīga administratīvā akta izdošanas priekšnoteikumi. Ja tiesa norāda uz kādu obligātu apstākli, kuram būtu jābūt, bet kurš konkrētajā gadījumā nav iestājies, tiesa var noraidīt prasījumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, arī neanalizējot, vai ir iestājušies pārējie tiesību normā minētie apstākļi (*sal. skat. Augstākās tiesas 2007.gada 12.aprīļa sprieduma lietā Nr.SKA-118/2007 (A42254704) 10.punktu*).

[9] Iekšlietu ministrijas sistēmas darbinieku ar speciālajām dienesta pakāpēm (turpmāk – darbinieki) tiesības uz izdienas pensiju, tās piešķiršanas, aprēķināšanas un izmaksas kārtību nosaka likums „Par izdienas pensijām Iekšlietu ministrijas sistēmas darbiniekiem ar speciālajām dienesta pakāpēm".

Minētā likuma 2.panta pirmā daļa noteic, ka tiesības uz izdienas pensiju ir darbiniekiem:

1) kuru izdienas stāžs saskaņā ar šā likuma 3.pantu ir ne mazāks par 20 gadiem un kuri sasnieguši 50 gadu vecumu;

2) kuri neatkarīgi no vecuma ir atbrīvoti no dienesta veselības stāvokļa vai darbinieku skaita samazināšanas dēļ un kuru izdienas stāžs saskaņā ar šā likuma 3.pantu ir ne mazāks par 20 gadiem;

3) kuru kopējais apdrošināšanas stāžs un tam pielīdzinātais stāžs ir ne mazāks par 25 gadiem, turklāt ne mazāk kā 12 gadi un seši mēneši no tiem nodienēti Iekšlietu ministrijas sistēmā, un kuri sasnieguši 50 gadu vecumu.

[10] Izdienas stāža aprēķināšana ir noteikta likuma „Par izdienas pensijām Iekšlietu ministrijas sistēmas darbiniekiem ar speciālajām dienesta pakāpēm" 3.pantā.

Minētā panta pirmā daļa noteic, ka izdienas stāžā, kas dod tiesības uz izdienas pensiju, ieskaita:

1) izdienu – laiku, ko darbinieks nodienējis Iekšlietu ministrijas sistēmas iestādēs (3.panta pirmās daļas 1.punkts);

2) obligātā aktīvā militārā dienesta (Latvijas Republikas un citu valstu bruņotajos spēkos) laiku un laiku, kas aizvadīts alternatīvajā dienestā, ar kuru aizstāts aktīvais militārais dienests (3.panta pirmās daļas 2.punkts);

3) ierindas dienesta laiku Zemessardzē un aktīvā militārā dienesta laiku Aizsardzības ministrijas pakļautībā un pārziņā esošajās (bijušajās) militārajās struktūrvienībās un Valsts prezidenta un Saeimas drošības dienestā (Latvijas Republikas Augstākās padomes apsardzes dienestā, Latvijas Republikas Drošības dienestā) (3.panta pirmās daļas 3.punkts);

4) laiku, kas līdz 1997.gada 31.decembrim ieskaitīts izdienas stāžā saskaņā ar Latvijas Republikas Augstākās padomes 1991.gada 4.jūnija lēmuma „Par Latvijas Republikas likuma „Par policiju" spēkā stāšanās kārtību" 4.punktu (3.panta pirmās daļas 4.punkts);

5) dienesta laiku citu valstu bruņotajos spēkos, robežapsardzības karaspēkā vai iekšlietu sistēmas iestādēs līdz 1991.gada 31.decembrim, ja tajās nodienēti vismaz pieci gadi, bet darbiniekiem, kuri dienestu uzsākuši pēc šā likuma spēkā stāšanās, – ja nodienēti vismaz 20 gadi (3.panta pirmās daļas 5.punkts);

6) 80 procentus no citās iestādēs, pie komersantiem un organizācijās nostrādātā laika šā panta 3.punktā minētajiem darbiniekiem, ja Iekšlietu ministrijas sistēmas iestādēs nodienēti vismaz pieci gadi, bet darbiniekiem, kuri dienestu uzsākuši pēc šā likuma spēkā stāšanās, – ja nodienēti vismaz 10 gadi (3.panta pirmās daļas 7.punkts);

7) laiku, ko ierindas un komandējošā sastāva darbinieki pirms iestāšanās dienestā Iekšlietu ministrijas sistēmas iestādēs nostrādājuši tiesā tiesneša amatā vai prokuratūrā (izņemot Latvijas PSR prokuratūru pēc 1990.gada 26.septembra) operatīvā darbinieka amatā, ja Iekšlietu ministrijas sistēmas iestādēs nodienēti vismaz pieci gadi, bet darbiniekiem, kuri dienestu uzsākuši pēc šā likuma spēkā stāšanās, – ja nodienēti vismaz 10 gadi (3.panta pirmās daļas 9.punkts);

8) 80 procentus no citās iestādēs, pie komersantiem un organizācijās nostrādātā laika darbiniekiem, kuri dienestu Iekšlietu ministrijas sistēmas iestādēs uzsākuši pēc 1990.gada 4.maija, – ja Iekšlietu ministrijas sistēmas iestādēs nodienēti vismaz 10 gadi (3.panta pirmās daļas 10.punkts);

9) laiku Dienesta profesionālā ugunsdzēsības dienesta ierindas un komandējošā sastāva amatos bez speciālajām dienesta pakāpēm, ja pēc šā dienesta struktūrvienību reorganizācijas un izveidošanas attiecīgajām personām piešķirtas speciālās dienesta pakāpes (3.panta pirmās daļas 11.punkts);

10) laiku, ko Ieslodzījuma vietu pārvaldes darbinieks ar speciālo dienesta pakāpi nodienējis pēc 2000.gada 1.janvāra (3.panta pirmās daļas 12.punkts).

[11] Lietā nav strīda par šādiem apstākļiem: 1) par to, ka attiecībā uz pieteicēju ir iestājušies likuma „Par izdienas pensijām Iekšlietu ministrijas sistēmas darbiniekiem ar speciālajām dienesta pakāpēm" 2.panta pirmās daļas 1.punktā paredzētie apstākļi, kas dod tiesības uz izdienas pensiju – minētā likuma „Par izdienas pensijām Iekšlietu ministrijas sistēmas darbiniekiem ar speciālajām dienesta pakāpēm" 3.panta pirmās daļas 1.punktā noteiktais periods, kas dod tiesības uz izdienas pensiju un kuru ieskaita izdienas stāžā, pieteicējam ir 19 gadi 7 mēneši un 27 dienas, resp., laiks ko pieteicējs nodienējis Dienestā (*sk. Izziņa lietas 24.lapa, izdienas stāža aprēķins lietas 26.lapa un Darba grāmatiņa lietas 22.-23.lapa*), bet likuma 3.panta pirmās daļas 10.punktā noteiktais periods, kas dod tiesības uz izdienas pensiju un kuru 80 procentu apmērā ieskaita izdienas stāžā, ir 7 gadi 7 mēneši un 28 dienas (*sk. Darba grāmatiņa lietas 22.-23.lapa un izdienas stāža aprēķins*). 2) par to, ka pieteicēja gadījumā nav konstatējami likuma „Par izdienas pensijām Iekšlietu ministrijas sistēmas darbiniekiem ar speciālajām dienesta pakāpēm" 3.panta pirmās daļas 3., 4., 7., 9., 11. un 12.punktā noteiktie periodi, kas dod tiesības uz izdienas pensiju.

Lietā ir strīds par to, vai pieteicēja izdienas stāžā pamatoti atbilstoši likuma „Par izdienas pensijām Iekšlietu ministrijas sistēmas darbiniekiem ar speciālajām dienesta pakāpēm" 3.panta pirmās daļas 2. vai 5.punktam nav ieskaitīts strīdus periods.

[12] Interpretējot likuma „Par izdienas pensijām Iekšlietu ministrijas sistēmas darbiniekiem ar speciālajām dienesta pakāpēm" 3.panta pirmās daļas 2.punktu, Augstākā tiesa atzinusi, ka ar minēto normu Latvijas likumdevējs nav vēlējies saglabāt kādas jau iegūtas tiesības tām personām, kas pildīja aktīvo militāro dienestu PSRS teritorijā, bet gan noteicis, kādi periodi bez dienesta Latvijas Republikas Iekšlietu ministrijas sistēmas iestādēs ir ieskaitāmi izdienas stāžā, kas dod tiesības uz izdienas pensiju Latvijas Republikā.

No Obligātā militārā dienesta likuma un likuma „Par aizsardzības spēkiem" regulējuma izriet, ka Izdienas pensiju likuma pieņemšanas laikā ar obligāto aktīvo militāro dienestu tika saprasts tāds militārais dienests, kurā personas tika iesauktas uz noteiktu laiku, lai dienestu pildītu bruņoto spēku formējumos, nevis mācību laiks militārajās mācību iestādēs.

Tā kā konkrētajā lietā strīds ir par mācību laika PSRS augstākajā militārajā skolā ieskaitīšanu izdienas stāžā, ir ņemams vērā arī PSRS Augstākās Padomes 1967.gada 12.oktobra Karaklausības likums. No Karaklausības likuma 11. un 12.panta izriet, ka pēc personu brīvprātīgas izvēles, tās pēc iestājeksāmenu nokārtošanas varēja uzņemt militārajās izglītības iestādēs. Mācību laikā kursanti atradās aktīvajā militārajā dienestā, nevis obligātajā militārajā dienestā, kas arī bija viens no aktīvā militārā dienesta veidiem (atbilstoši Karaklausības likumam aktīvajā militārajā dienestā atradās 1) obligātajā aktīvajā militārajā dienestā iesauktie karavīri, 2) virsdienestā ieskaitītie karavīri un 3) militāro mācību iestāžu kursanti). Lai arī uz kursantiem tika attiecināti pienākumi un tiesības, kādas bija noteiktas obligātā dienesta karavīriem (*sk. Karaklausības likuma 11.pantu*), no likuma neizriet, ka kursantiem bija obligātā dienesta karavīru statuss (*sk. Karaklausības likuma 12. un 69.pantu*) (*Augstākās tiesas 2016.gada 6.septembra sprieduma lietā Nr.SKA-301/2016 (A420356013) 5.-8.punkts*).

Tādējādi pieteicējs nepamatoti uzskata, ka strīdus periods atbilst likuma „Par izdienas pensijām Iekšlietu ministrijas sistēmas darbiniekiem ar speciālajām dienesta pakāpēm" 3.panta pirmās daļas 2.punktā noteiktajam izdienas stāžam, kas dod tiesības uz izdienas pensiju.

[13] Interpretējot likuma „Par izdienas pensijām Iekšlietu ministrijas sistēmas darbiniekiem ar speciālajām dienesta pakāpēm" 3.panta pirmās daļas 5.punktu, Augstākā tiesa atzinusi, ka likuma „Par izdienas pensijām Iekšlietu ministrijas sistēmas darbiniekiem ar speciālajām dienesta pakāpēm" 3.panta pirmās daļas 5.punkts interpretējams tā, ka dienesta laiks citu valstu bruņotajos spēkos, robežapsardzības karaspēkā vai iekšlietu sistēmas iestādēs līdz 1991.gada 31.decembrim izdienas stāžā personām, kuras dienestu Latvijas Republikas iekšlietu sistēmas iestādēs uzsākušas pēc 1998.gada 30.aprīļa, ieskaitāms tikai tad, ja tās Latvijas Republikas iekšlietu sistēmas iestādēs nodienējušas vismaz 20 gadus (*Augstākās tiesas 2014.gada 4.jūlija sprieduma lietā Nr.SKA-371/2014 (A420629211) 6.-9.punkts*).

Ņemot vērā to, ka pieteicējs Latvijas Republikas iekšlietu sistēmas iestādēs nav nodienējis vismaz 20 gadus, tiesa atzīst, ka strīdus periods neatbilst likuma „Par izdienas pensijām Iekšlietu ministrijas sistēmas darbiniekiem ar speciālajām dienesta pakāpēm" 3.panta pirmās daļas 5.punktā noteiktajam izdienas stāžam, kas dod tiesības uz izdienas pensiju.

[14] Ņemot vērā visu spriedumā minēto, tiesa atzīst, ka pieteikuma apmierināšanai par pieteicējam labvēlīgāka administratīvā alta izdošanu, ar kuru tiktu pārrēķināta viņam piešķirtā izdienas pensija, izdienas stāžā iekļaujot pieteicēja apstrīdēšanas iesniegumā norādīto strīdus periodu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.-251.pantu, 289.-291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda:

noraidīt pilnībā /pers. C/ pieteikumu par tāda pieteicējam labvēlīgāka administratīvā akta izdošanu, ar kuru viņa izdienas stāžā izdienas pensijas aprēķināšanai tiktu iekļauts laika periods no 1983.gada 5.augusta līdz 1987.gada 25.jūnijam.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Liepājas tiesu namā.

Tiesnese S.Sērdiene